

ÎNCHEIERE

23 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Victor Burduh

examinând cererea depusă de Andrei Năstase cu privire la recuzarea judecătorilor Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, Ala Cobăneanu, Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu, Aliona Miron și Galina Stratulat, de la judecarea în ordine de recurs a cauzei civile, la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Năstase împotriva lui Renato Usatîi, intervenient accesoriu Întreprinderea cu Capital Străin „Reforma Art” Societate cu Răspundere Limitată cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, la recursul declarat de Renato Usatîi, reprezentat de avocatul Igor Pohila, împotriva deciziei din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă:

La 30 decembrie 2020, prin intermediul poștei (f.d.13), Andrei Năstase a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Renato Usatîi, intervenient accesoriu Întreprinderea cu Capital Străin „Reforma Art” Societate cu Răspundere Limitată, (în continuare ÎCS „Reforma Art” SRL), solicitând constatarea ca fiind defăimătoare informația referitoare la faptul că a avut calitate de „concurrent spoiler” la alegerile prezidențiale din 2020, obligarea pârâtului Renato Usatîi la dezmințirea declarațiilor indicate în același mod în care ele au fost făcute, la postul de televiziune „Jurnal TV” (ÎCS „Reforma Art” SRL), în cadrul emisiunii „Secretele Puterii” de la ora 20:00 și prezentarea scuzelor de rigoare cu următorul conținut: „Dezmint informațiile precum că, Andrei Năstase ar fi fost remunerat de Igor Dodon pentru faptul că a participat la alegerile prezidențiale în calitate de spoiler, comunicate pe data de 11 noiembrie 2020 în cadrul emisiunii „Secretele Puterii”, declar că ele nu corespund adevărului, sunt false și lezează imaginea și reputația dlui Andrei Năstase. Îmi cer scuze de la Andrei Năstase pentru comunicarea acestor informații false”, încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 02 februarie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Năstase împotriva lui Renato Usatîi, intervenient accesoriu ÎCS „Reforma Art” SRL cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

Prin decizia din 16 septembrie 2021 a Curții de Apel Bălți s-a respins apelul declarat de Andrei Năstase și s-a menținut hotărârea din 02 februarie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul Central.

Prin decizia din 09 februarie 2022 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Andrei Năstase și s-a casat integral decizia din 16 septembrie 2021 a Curții de Apel Bălți, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul de către Andrei Năstase și s-a casat integral hotărârea din 02 februarie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul Central; s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-a admis acțiunea înaintată de Andrei Năstase și s-a constatat ca fiind defăimătoare informațiile referitoare la faptul că Andrei Năstase a avut calitatea de „concurrent spoiler” la alegerile prezidențiale din 2020; s-a obligat Renato Usatfi la dezmințirea declarațiilor indicate în același mod în care ele au fost făcute, la postul de televiziune „Jurnal TV” (ÎCS „Reforma Art” SRL), în cadrul emisiunii „Secretele Puterii” de la ora 20:00 și prezentarea scuzelor de rigoare cu următorul conținut: „Dezmint informațiile precum că, Andrei Năstase ar fi fost remunerat de Igor Dodon pentru faptul că a participat la alegerile prezidențiale în calitate de spoiler, comunicate pe data de 11 noiembrie 2020, în cadrul emisiunii „Secretele Puterii”, declar că, ele nu corespund adevărului, sunt false și lezează imaginea și reputația dlui Andrei Năstase. Îmi cer scuze de la Andrei Năstase pentru comunicarea acestor informații false”; s-a încasat de la Renato Usatfi în beneficiul lui Andrei Năstase cheltuielile de judecată în sumă totală de 400 de lei.

La 28 septembrie 2022, Renato Usatfi, reprezentat de avocatul Igor Pohila, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

La data de 08 decembrie 2022, Andrei Năstase a depus referință la cererea de recurs, exprimând poziția în favoarea menținerii deciziei instanței de apel.

La data de 21 februarie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.178), Andrei Năstase a depus cerere de recuzare completului de judecată constituit din judecătoria Ala Cobăneanu, Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu, Aliona Miron și Galina Stratulat.

În susținerea cererii de recuzare, Andrei Năstase a declarat neîncredere totală judecătorilor Curții Supreme de Justiție, Ala Cobăneanu, Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu, Aliona Miron și Galina Stratulat, care urmează să examineze în fond recursul declarat, cu înlăturarea de la participarea în continuare în această cauză.

Totodată, a menționat că, anterior a reclamat public de mai multe ori aservirea judecătorilor Curții Supreme de Justiție clanului oligarhic de tip mafirot creat și condus de Vladimir Plahotniuc, împrejurări în care în opinia sa, judecătoria vizați acționează din răzbunare, zădărnici încercările sale de a-și apăra onoarea, demnitatea și reputația profesională. Aceste argumente au fost suficiente anterior pentru Curtea Supremă de Justiție care a admis cererea de recuzare înaintată judecătorului Ala Cobăneanu, în cauza nr. 3-22/15, încheierea din 18 februarie 2016 a Curții Supreme de Justiție, soluția care urmează a fi emisă și la caz.

Andrei Năstase a susținut că, pe lângă bănuiala rezonabilă despre o conduită arbitrară, în mod ilegal, prin încheierea instanței a fost transmis spre judecare în fond recursul declarat, în condițiile în care există o decizie irevocabilă din 09 februarie 2022 a Curții Supreme de Justiție, dosarul nr. 2ra-2030/21, prin care a fost desființată soluția instanțelor referitoare la respingerea acțiunii înaintate, fiind formulate recomandări exprese instanței la rejudecare despre necesitatea și posibilitatea admiterii acțiunii. Acesta ar presupune că, atât timp cât instanța de apel, la rejudecarea cauzei s-a ghidat de acele recomandări irevocabile și a admis acțiunea, instanța ce a examinat admisibilitatea recursului urma să ia în considerare acele recomandări, în condițiile în care în dosar nu au intervenit alte circumstanțe sau fapte noi. În opinia sa, se confirmă suspiciunile și temerile rezonabile că se urmărește desființarea verdictului dat de instanța de apel, în detrimentul intereselor sale și contrar cadrului legal.

De asemenea, a indicat că, din comunicatele publice plasate atât pe site-ul www.csm.md, cât și www.csj.md, o parte din judecătorii care urmează să judece cauza dată, au depus cereri de demisie, iar aceste circumstanțe îl determină să creadă că judecătorii, la final de mandat, nu se vor mai conduce exclusiv de lege.

La fel, a precizat că, înaintarea recuzării a fost determinată de știrea din presă conform căreia actualul ministru al justiției a avut o întrevedere în data de 21 februarie 2023 cu judecătorii Curții Supreme de Justiție, la care fost invitați și au participat atât dintre cei care și-au depus demisia, cât și cei care nu au renunțat la mandat. Scopul declarat al acestei întâlniri a fost de a avea un schimb de opinii asupra proiectelor de legi privind reforma Curții Supreme de Justiție, dar și pentru a discuta despre situația creată în contextul demisiilor anunțate, riscurile ce pot surveni și necesitatea de a identifica soluții comune pentru a evita blocajul în sistemul judecătoresc.

În viziunea sa, unul din mesajele transmise poate fi și determinarea judecătorilor vizați să pronunțe o decizie favorabilă lui Renato Usatîi, având în vedere legăturile obscure ale acestuia cu actuala guvernare aservită intereselor străine și oligarhice.

În context a invocat prevederile art.50 alin.(1) lit. e) din Codul de procedură civilă, art.10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948 și art.6 CEDO, care în esență, stipulează că, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale de o instanță judecătorească independentă și imparțială instituită de lege.

Suspiciunile de părtinire trebuie tratate în calitate de motive legitime de a bănuși că un judecător recuzat nu este imparțial. Or, circumstanțele descrise creează o stare de neîncredere față de modalitatea în care judecătorul Ala Cobăneanu își va exercita atribuțiile și lasă impresia că nu va beneficia de un proces echitabil în raport cu cele reținute anterior, întrucât există împrejurări care pun la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea judecătorilor din care se compune completul de judecată.

Potrivit principiilor CtEDO din jurisprudența sa constantă, în temeiul articolului 6 § 1 CEDO, imparțialitatea trebuie să fie apreciată potrivit unui demers subiectiv, încercând de a determina convingerea personală a unui anumit judecător cu o anumită ocazie și de asemenea unui demers obiectiv care face să se asigure că el oferă garanții suficiente pentru a exclude în această privință orice dubiu legitim (a se vedea, hotărârea Cubber din 26 octombrie 1984, Seria A nr. 86, pag. 13-14, § 24,

Hauschildt vs Danemarca, din 24/05/1989, § 46). Aprecierea imparțialității obiective constă în determinarea dacă independent comportamentul personal al judecătorului, anumite fapte verificabile permit de a suspecta imparțialitatea acestuia. În această privință, chiar și circumstanțele pot avea importanță. Trebuie să se recuze orice judecător imparțialitatea căruia poate fi pusă legitim la îndoială.

Potrivit Principiilor de la Bangalore, acceptate *inter alia* de către Curtea Constituțională în calitate de standard național de conduită judiciară, „Judecătorul nu numai trebuie să nu aibă legături nepotrivite și să nu fie influențat de puterea executivă și de legislativă, ci trebuie să și apară astfel în ochii unui observator rezonabil (pct. 1.3.), având în acest sens și obligația de a se asigura că în ochii unui observator rezonabil conduita sa este ireproșabilă”, pct. 3.1. Or, observatorul rezonabil, trebuie să fie atât o persoană dezinteresată, cât și informată.

Având în vedere prevederile art.53 alin.(1) din Codul de procedură civilă, a solicitat comunicarea datei și orei stabilite pentru examinarea recuzării, în vederea asigurării respectării principiilor nemijlocirii și oralității procedurii de recuzare, pentru a putea prezenta instanței argumentele de fapt și de drept în susținerea necesității recuzării celor cinci judecători de la judecarea prezentei cauze.

Cu referire la solicitarea lui Andrei Năstase de a fi informat despre data și ora examinării cererii de recuzare, precum și aplicarea directă a prevederilor art. 53 alin.(1) din Codul de procedură civilă, Colegiul menționează că, informația despre data și ora examinării cererii de recuzare a fost plasată pe pagina web a instanței, precum și despre faptul că, examinarea cererii de recuzare se va desfășura în lipsa participanților la proces. De altfel, în corespundere cu art. 52 alin. (2) din Codul de procedură civilă, propunerea de recuzare trebuie să fie motivată și prezentată până la începerea dezbaterii cauzei în fond. Astfel, Colegiul nu a identificat circumstanțe ce ar determina examinarea cererii de recuzare cu prezența participanților la proces, în condițiile în care argumentele au fost redactate în textul cererii depuse, iar depunerea sau nedepunerea explicațiilor celui recuzat, este un drept al acestuia.

Examinând cererea de recuzare înaintată judecătorilor Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, Ala Cobăneanu, Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu, Aliona Miron și Galina Stratulat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va respinge cererea de recuzare, din motivele ce succed.

În virtutea art. 50 alin.(1) din Codul de procedură civilă, judecătorul care judecă cauza urmează a fi recuzat dacă: e) are un interes personal, direct sau indirect, în soluționarea cauzei ori există alte împrejurări care pun la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea lui.

În conformitate cu prevederile art. 52 alin.(1), (2) din Codul de procedură civilă, dacă există temeiurile specificate la art.50 și 51, judecătorul, expertul, specialistul, interpretul, grefierul sunt obligați să se abțină de la judecată. În aceleași temeuri, recuzarea poate fi înaintată de participanții la proces sau este examinată din oficiu de către instanță. Propunerea de recuzare și de abținere de la judecată se face oral sau în scris pentru fiecare în parte, trebuie să fie motivată și prezentată până la începerea dezbaterii cauzei în fond.

Colegiul precizează că, cererea de recuzare înaintată de către Andrei Năstase, în temeiul art. 50 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă, judecătorilor Curții

Supreme de Justiție, Ala Cobăneanu, Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu, Aliona Miron și Galina Stratulat, în esență, a fost motivată prin faptul că judecătorii vizați acționa din răzbunare împotriva sa, având în vedere afirmațiile sale referitor la pretinsa aservire a judecătorilor Curții Supreme de Justiție anumitor clanuri oligarhice; prin demisiile unor judecători, inclusiv care fac parte din completul de judecată format pentru judecarea recursului declarat de Renato Usatîi în cauza dată; prin întrevederea judecătorilor Curții Supreme de Justiție din 21 februarie 2023 cu Ministrul Justiției al Republicii Moldova, care prin mesajele transmise, în opinia sa, se identifică și determinarea judecătorilor vizați să pronunțe o decizie favorabilă lui Renato Usatîi, având în vedere legăturile obscure ale acestuia cu actuala guvernare aservită intereselor străine și oligarhice. La fel, Andrei Năstase a indicat și despre neîncrederea față de modalitatea în care judecătorul Ala Cobăneanu își va exercita atribuțiile, în condițiile în care, în opinia sa, urmează a fi recuzat, având în vedere concluziile redată în încheierea din 18 februarie 2016 a Curții Supreme de Justiție, emisă la cererea de recuzare înaintată judecătorului Ala Cobăneanu, valabile și în prezent.

Colegiul evidențiază că, argumentele invocate în susținerea propunerii de recuzare nu indică la existența unor prejudecăți sau idei preconcepute a magistraților recuzați, precum nici nu arată la o pretinsă răzbunare a judecătorilor vizați, iar depunerea cererilor de demisie a unor judecători, membri ai completului de judecată, nu poate determina admiterea cererii de recuzare în sensul pretins, în condițiile în care prezentarea demisiei este un drept al judecătorilor în funcție.

În virtutea art. 1 alin.(2), (3), (4) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20 iulie 1995, judecătorul este persoana investită constituțional cu atribuții de înfăptuire a justiției, pe care le execută în baza legii. Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili și se supun numai legii. Judecătorii iau decizii în mod independent și imparțial și acționează fără niciun fel de restricții, influențe, presiuni, amenințări sau intervenții, directe sau indirecte, din partea oricărei autorități, inclusiv judiciare. Organizarea ierarhică a jurisdicțiilor nu poate aduce atingere independenței individuale a judecătorului.

În Recomandarea sa nr. R (94) 12 privind independența, eficiența și rolul judecătorilor (Principiul I.2.d), Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a stabilit că „Judecătorii trebuie să aibă libertate neîngrădită pentru a lua hotărârile imparțial, în conformitate cu conștiința lor și cu interpretarea pe care o dau faptelor, respectând regulile relevante stabilite de lege”.

De altfel, obiectivitatea și imparțialitatea judecătorului se apreciază în concret, la speță și nu în general, drept urmare, nu poate fi admisă recuzarea unui judecător prin prisma unor circumstanțe relevante unei alte spețe și care nu sunt în conexiune cu litigiul dat.

Imparțialitatea este stabilită de Curtea europeană atât conform unei abordări subiective, care ia în considerare convingerile sau interesele personale ale unui anume judecător într-un anumit caz, cât și conform unui test obiectiv, care stabilește dacă judecătorul a oferit garanții suficiente pentru a exclude vreo îndoială motivată din acest punct de vedere.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa, având în vedere că în sensul art. 6 § 1, instanța trebuie să fie imparțială, învederează că, imparțialitatea

se definește de regulă prin lipsa oricărei prejudecăți sau atitudinii părtinitoare și poate fi analizată în diverse moduri [Wettstein împotriva Elveției, pct. 43; Micallef împotriva Maltei (MC), pct. 93].

Imparțialitatea trebuie evaluată [Micallef împotriva Maltei (GC), pct. 93]: potrivit unui demers subiectiv, ținându-se seama de convingerea personală și comportamentul judecătorului, adică dacă acesta a demonstrat părtinire sau prejudecăți personale în cauză; potrivit unui demers obiectiv, care constă în a stabili dacă instanța a oferit, în special prin compunerea sa, suficiente garanții pentru a exclude orice îndoială legitimă cu privire la imparțialitatea sa. Delimitarea între imparțialitatea subiectivă și imparțialitatea obiectivă nu este totuși ermetică, deoarece nu doar comportamentul unui judecător poate, din punctul de vedere al unui observator extern, să genereze îndoieli obiectiv justificate cu privire la imparțialitatea sa (demers obiectiv), dar poate viza și chestiunea opiniei sale personale (demers subiectiv). Astfel, în cazurile în care poate fi dificil să se aducă dovezi pentru a contrazice prezumția de imparțialitate subiectivă a judecătorului, cerința de imparțialitate obiectivă acordă o garanție mult mai importantă [a se vedea Micallef împotriva Maltei (MC), pct. 95].

De asemenea, Curtea Europeană pentru Drepturile Omului în jurisprudența sa reliefa că imparțialitatea obiectivă a judecătorilor ține de evaluarea aparențelor necesare excluderii unei bănuieli rezonabile privind imparțialitatea judecătorului în temeiul anumitor fapte verificabile.

Concomitent, art. 2 din „Principiile de bază ale independenței sistemului judiciar” redactate de Națiunile Unite în 1985 stipulează că „sistemul juridic va decide în problemele care îi sunt înaintate imparțial, pe baza faptelor și în conformitate cu legea, fără vreo restricție, influență incorectă, sugestie, presiune, amenințare sau interferență, directă sau indirectă, din orice parte sau pentru orice motiv”. Conform art. 8, judecătorii „se vor comporta întotdeauna de așa măsură încât să păstreze prestanța postului lor și imparțialitatea și independența sistemului juridic”.

Pornind de la criteriile enunțate de apreciere a imparțialității judecătorilor, precum și circumstanțele invocate de către Andrei Năstase, în susținerea cererii de recuzare a judecătorilor Ala Cobăneanu, Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu, Aliona Miron și Galina Stratulat, Colegiul conchide că, acestea nu indică la existența unor împrejurări ce ar confirma bănuială rezonabilă privind imparțialitatea și obiectivitatea magistraților recuzați.

De asemenea, alegațiile din cererea de recuzare referitor la întrevederea Ministrului Justiției cu judecătorii Curții Supreme de Justiție, precum și preținsele mesaje transmise, nu reprezintă decât o opinie a lui Andrei Năstase în raport cu informațiile redade în mass-media.

La fel, în virtutea art. 50 alin.(1) lit.e) Cod de procedură civilă, temei invocată în cererea de recuzare, nu poate servi ca temei de recuzare a magistraților, dezacordul lui Andrei Năstase cu soluția instanței de recurs privind admisibilitatea recursului declarat cu dispunerea judecării acestuia în fond de către Colegiul lărgit.

Astfel, raportând prevederile legale precitate la circumstanțele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că, motivele invocate de Andrei Năstase nu se încadrează în temeiul de

recuzare a judecătorilor și a inadmisibilității participării judecătorilor la judecarea cauzei date în ordine de recurs, prin ce se impune respingerea cererii de recuzare.

În conformitate cu art. 50, art. 52, art. 53 și art. 269-270 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se respinge cererea depusă de Andrei Năstase cu privire la recuzarea judecătorilor Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, Ala Cobăneanu, Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu, Aliona Miron și Galina Stratulat, de la judecarea în ordine de recurs a cauzei civile, la cererea de chemare în judecată depusă de Andrei Năstase împotriva lui Renato Usatîi, intervenient accesoriu Întreprinderea cu Capital Străin „Reforma Art” Sometate cu Răspundere Limitată cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputăției profesionale, la recursul declarat de Renato Usatîi, reprezentat de avocatul Igor Pohila, împotriva deciziei din 28 iunie 2022 a Curții de Apel Bălți.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Victor Burduh